

Textus: Bír 1

Kedves Testvérek!

A most kezdődő igehirdetés sorozat ún. lectio continua (latinul „folyamatos olvasás”). Ez a szentírási olvasásrend azt jelenti, hogy egy bibliai könyv részeit egymás után, abbamaradt helyüktől folytatva olvassák fel, ahelyett, hogy mindig csak kiválasztott, egyedi részeket olvasnának. Ez a módszer segít az Isten igéjének teljes megértésében és a gazdag bibliai mondanivaló felfedezésében. A református írásmagyarázat öröksége az, hogy nem csak a *sola scriptura*, hanem a *tota scriptura* elvét is mindig tiszteletben tartotta, s nem szelektált, rangsorolt, válogatott az igék között, hanem vallotta, hogy a Szentlélek minden igeverset felhasználhat az Isten akarata közlésére. Hisszük, hogy az egész Biblia egy koherens üzenet, a Szentlélek által ihletett: *A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a fedsékre stb.* (2Tim 3,16). Ez az alapelv jelenik meg a *lectio continua* gyakorlása során. Isten ugyanis arra hív minket, hogy az Ő uralmát abban is ismerjük el, hogy nem válogatunk a bibliai szakaszok és Igék közt még akkor sem, ha nehezen érthető. A lectio continua nem jelenti ugyanakkor, hogy végigmagyarázzuk minden egyes részletét és kérdését egy bibliai könyvnek. Vessünk egy pillantást most a Bírák könyvére nagyobb perspektívából. Miről szól a Bírák könyve? Láthatjuk benne a honfoglalás befejezését, bírák történeteit és a királyság előtti kor visszasságait. Műfajilag történeti könyv, de a hangsúly a hitvalláson, a közvetített üzeneten a teológiai hangsúlyokon van. Közel 400 év történetét öleli fel. Kiemelhető hét olyan teológiai hangsúly, fontos motívum, ami meghatározó ebben a könyvben:

1. Az emberi természet alapvetően bűnre hajlik (a szabadítás utáni visszaesés)
2. A bűn oka nem a kísértés, hanem a vele szembeni gyengeség
3. Bűn-büntetés, megtérés-szabadítás
4. Isten jóindulata és kegyelme kifogyhatatlan
5. Isten uralma, Isten vezetése Isten népe életében a döntő (a királyság útja helyett)
6. Isten bűnös embereket választ bíráknak, nem ígéretes embereket
7. A nők helyzetének árnyalt bemutatása: vezető, hős, kiszolgáltatott, áldozat

Az igehirdetés sorozatban a központi kérdésünk ez lesz: milyen Isten uralma alatta élni? A Bírák könyve egy nagy mértékben Istenre hagyatkozó időszakba vezet minket: ez a bibliai teokrácia időszaka, amiben megmutatkozik Isten szabadítása, de a nép hűtlensége, eltávolodása is. További kapcsoló pont számunkra még a bálványokkal való küzdelem és az Isten hűséges követése, a szövetségben élés motívumai.

Textus: Bír 1: „Történt Józsué halála után, hogy Izráel fiai megkérdezték az Urat: Melyikünk vonuljon fel elsőnek a kánaániak ellen, hogy harcoljon ellenük? Az Úr ezt mondta: Júda vonuljon fel, mert kezébe adtam az országot. Akkor Júda ezt mondta testvérének, Simeonnak: Vonulj fel velem együtt a nekem kisorsolt területre, hogy harcoljunk a kánaániak ellen, és én is veled megyek majd a neked kisorsolt területre. És Simeon elment vele. Júda felvonult, az Úr pedig kezükbe adta a kánaániakat és a perizzieket, és megverték őket Bezeknél, tízezer embert. Ott találták Bezekben Adóníbezeket is, harcoltak ellene, és megverték a kánaániakat meg a perizzieket. Adóníbezek futásnak eredt, de ők üldözőbe vették, elfogták, és levágták a hüvelykujjait meg a nagylábujjait. Akkor ezt mondta Adóníbezek: Hetven király szedegetett morzsákat asztalom alatt, akiknek én vágattam le a hüvelykujjait és a nagylábujjait; ahogyan én bántam velük, úgy fizetett meg nekem az Isten. Azután elvitték Jeruzsálembe, és ott halt meg. Azután Jeruzsálemet támadták meg Júda fiai; elfoglalták, lakosait kardélre hányták, a várost pedig lángba borították. Azután lementek Júda fiai, hogy harcoljanak a hegyvidéken, a Délvidéken és a Sefelá-alföldön lakó kánaániak ellen. Majd a Hebrónban lakó kánaániak ellen fordult Júda. Hebrón neve azelőtt Kirjat-Arba volt. És megverték Sésajt, Ahímant és Talmajt. Onnan Debír lakói ellen vonult. Debír neve azelőtt Kirjat-Széfer volt. Akkor ezt mondta Káléb: Aki megveri és elfoglalja Kirjat-Széfert, annak adom a lányomat, Akszát feleségül. Otniél, Káléb öccsének, Kenaznak a fia foglalta el azt, így neki adta a lányát, Akszát feleségül. Amikor az asszony hozzámment, a férje rábeszélte, hogy kérjen mezőt az apjától. Amikor leszállt a számról, Káléb megkérdezte tőle: Mi járatban vagy? Az asszony ezt felelte neki: Ajándékozz meg engem! Ha a Délvidéken adtál férjhez, akkor adj nekem forrásokat is! És neki adta Káléb a Felső-forrásokat meg az Alsó-forrásokat. A kéniek, Mózes sógorának a fiai is elmentek a pálmák városából Júda fiaival Júda pusztájába, amely a Délvidéken van, Arádnál, és ott telepedtek le a néppel együtt. Júda azután elment a testvérével, Simeonnal együtt, és megverték a Cefatban lakó kánaániakat. Kiirtották őket mindenestül; ezért nevezték el aztán a várost Hormának. Majd elfoglalta Júda Gázát határával együtt, Askelont határával együtt és Ekront határával együtt. Az Úr Júdával volt, ezért tudta birtokba venni a hegyvidéket. De a völgy lakóit nem lehetett kiűzni, mert vas harci kocsijaik voltak. Hebrónt Kálébnak adták, ahogyan Mózes megparancsolta; ő pedig kiűzte onnan Anák három fiát. A jebúsiakat, Jeruzsálem lakosait azonban nem űzték ki Benjámin fiai, ezért laknak a jebúsiak Benjámin fiaival együtt Jeruzsálemben még ma is. Felvonult József háza is Bétel ellen. Az Úr velük volt. József háza kémekeket küldött Bételbe. A város neve azelőtt Lúzt volt. Az előőrsök megláttak egy férfit, aki a városból jött ki, és ezt mondták neki: Mutasd meg nekünk, hogy hol lehet bejutni a városba, és mi irgalmasak leszünk hozzád. Amikor megmutatta nekik, hogy hol lehet bejutni a városba, a város lakóit kardélre hányták, de azt a férfit és egész nemzetségét hagyták elvonulni. Az a férfi pedig elment a hetiták földjére, épített egy várost, és Lúznak nevezte el. Ez annak a neve még ma is. De Manassé nem tudta birtokba venni Bét-Seánt és falvait, Taanakot és falvait, Dór lakosait és falvait, Jibleám lakosait és falvait, Megiddó lakosait és falvait. A

kánaániaknak sikerült ott maradniuk ezen a földön. De amikor Izráel megerősödött, kényszermunkára fogta a kánaániakat, kiűzni azonban nem tudta őket. Efraim sem űzte ki a Gézerben lakó kánaániakat, ezért a kánaániak ott laktak közöttük Gézerben. Zebulon sem űzte ki Kitrón lakosait, sem Nahalól lakosait, ezért a kánaániak ott laktak közöttük, de kényszermunkások lettek. Ásér sem űzte ki Akkó lakosait, sem Szidón lakosait, sem pedig Ahláb, Akzib, Helbá, Afék és Rehób lakosait. Ezért az Ásér törzséhez tartozók ott laktak a kánaániak között, az ország lakosai között, mert nem tudták kiűzni őket. Naftáli sem űzte ki Bét-Semes lakosait, sem Bét-Anát lakosait, ezért ott lakott a kánaániak között, az ország lakosai között. De Bét-Semes és Bét-Anát lakosai az ő kényszermunkásai lettek. Az emóriak pedig a hegyvidékre szorították Dán fiait, és nem engedték őket lejönni a völgybe. Így sikerült az emóriaknak Har-Hereszben, Ajjálónban és Saalbímban maradniuk. De amikor József házának a keze rájuk nehezedett, kényszermunkások lettek. Az emóriak határa az Akrabbím-hágótól és Szelától fölfelé húzódott.

1. A honfoglalás: a Nagy Történet részeként

Nem mindegy, hogyan történt a honfoglalás? A lényeg, hogy Isten így döntött és népének adta a földet...

Mit kezdjünk ezzel, ami itt áll előttünk? Nem illik a neveltetésünkhöz. Hogy kerülhet ez bele a Bibliába? A sok háború, az erőszak, a megaláztatás, durvaság, az árulás, amit láttunk: ennek mi köze a szerető Istenhez? Miért van szükségünk arra, hogy ezt halljuk? A kérdés feltétele önmagában arról beszél, hogy a szívünkben szűrjük: szerintünk mire van szükségünk Istentől. Ezért értjük annyiszor félre őt. Nem mondhatjuk, hogy nem szeretjük az Ószövetséget és egyébként is, miért kellett ezt így ide írni... Ez Isten Igéje. Nem szabad elfelejtenünk, hogy más a történelemszemlélet, a kor: amit itt látunk az nem más, mint hogy Isten ítéletet tart a népek fölött s népének adja a földet. Nem emberi törekvés, hanem felsőbb rendelés volt ez. Miközben ki kell hangsúlyozzuk, hogy semmilyen emberi háború és hatalmi törekvés nem igazolható Istennel. Aki ezzel megpróbálkozik, súlyos ítéletet von magára. Azt se felejtjük el, hogy a Nagy Történetben hol járunk? Isten a szabadítását népén keresztül mutatja meg a világnak: s ennek része, ahogy harcol értük és megmutatja, hogy Ő hűséges és szabadító Isten. Vannak tehát konkrét történetek, emberi utak, amik mögött ott van Isten cselekvése és szándéka. Megmutatja népe életén keresztül, hogy mit jelent szövetségben élni: hogy mekkora lehetőség és egyben mennyire lehetetlen is egyszerre ebben maradni.

2. Hogyan van jelen Isten?

A fő kérdés mégis ez: hogyan van jelen mindebben Isten? Isten népe demonstráció arra, hogy milyen a szövetségi lét és eleve egy kudarcra ítélt kísérlet? A legkevésbé sem. Annak a bizonyossága sokkal inkább, hogy Isten jelen van és munkálkodik és kapcsolatra hívja a népet minden időben abból a valóságból, amiben éppen vannak. Ebben a fejezetben ötször hivatkoznak Istenre: „Megkérdezték az Urat...” „Az Úr pedig ezt mondta” „Az Úr a kezükbe adta...” „Az Úr Júdával volt...de...” „Az Úr velük volt...” Higgyük el, hogy ez nem pusztán írói fordulatok, hanem Isten lábnyomai a történetben.

- a) Amikor a nép szövetségben van, akkor dialógusban van Istennel.
- b) Amikor a nép szövetségben van, akkor tettekkel, történetekkel is kap megerősítést Isten jelenlétéről és áldásáról.
- c) Amikor a nép szövetségben van, akkor az egyes ember, kisebb csoport/család tapasztalja és érezheti is, hogy Isten vele van.
- d) És amikor a nép szövetségben van és Isten velük van, még akkor is előfordul, hogy nem sikerül minden (Júda nem tudott mindenki kiűzni, nem aratott teljes katonai sikert).
- e) És mégis, amikor a nép szövetségben van, akkor az áldás, Isten jelenléte közösségi történés lesz és nem sajátítja ki egy-egy csoport magának.

3. Hogyan látjuk saját történetünkben Isten munkáját?

Higgyük el, hogy ez nem pusztán írói fordulatok, ezek a szavak sem a mi életünkben. Nem keresztyén szlogenek. Hanem élet és valóság lehet és az is, ha Krisztust hűségesen követve éljük az életünket. A miénk ezek az ígéretek! Krisztus áldozatáért Isten szövetséget kötött velünk! Rajtunk keresztül akar áldás lenni a világban. Magához hív, hogy újítsuk meg ezt a szövetséget ma. És hiszem, hogy felfedezhetjük mi is Isten lábnyomait, jelenlétét, munkáját az életünkben, a történetünkben.

- a) Amikor a nép szövetségben van, akkor dialógusban van Istennel.
- b) Amikor a nép szövetségben van, akkor tettekkel, történetekkel is kap megerősítést Isten jelenlétéről és áldásáról.
- c) Amikor a nép szövetségben van, akkor az egyes ember, kisebb csoport/család tapasztalja és érezheti is, hogy Isten vele van.
- d) És amikor a nép szövetségben van és Isten velük van, még akkor is előfordul, hogy nem sikerül minden (Júda nem tudott mindenki kiűzni, nem aratott teljes katonai sikert).
- e) És mégis, amikor a nép szövetségben van, akkor az áldás, Isten jelenléte közösségi történés lesz és nem sajátítja ki egy-egy csoport magának.

Magasztaljuk Őt és szánjuk oda ma magunkat az Úrnak: mert boldog az a nép, akinek Istene az Úr, akit drága véren váltott meg magának!

Ámen!

Thoma László